

Capitula xvii contra monophysitas

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΚΕΦΑΛΟΥΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΙΖ'

1. Εἰ ὁ λέγων θεὸν μόνον τὸν Χριστὸν μανιχαΐζει καὶ ὁ λέγων μόνον ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν παυλιανίζει καὶ ὁ λέγων θεὸν τέλειον τὸν Χριστόν, ἄνθρωπον δὲ οὐ τέλειον, ἀπολιναρίζει καὶ ὁ λέγων θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἰδιοσυστάτως καὶ ἀνὰ μέρος θεωρουμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου ἐνεργουμένου, νεστοριανίζει, ὁ δὲ λέγων θεὸν τέλειον τὸν αὐτὸν Χριστόν καὶ ἄνθρωπον, ὡς ἐνώσαντος ἑαυτῶ τοῦ θεοῦ λόγου τὸ ἡμέτερον φύραμα, ὃ ἐστὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητα, ὀρθο- δόξως φρονεῖ, οἱ τὸ θεάνθρωπον ἡμῖν ἐπινοήσαντες λέγειν ἴσως ἕτερόν τι καὶ παρὰ ταῦτά φασὶ τὸν Χριστόν, ὡς καὶ τὸν τραγέλαφον οὔτε τράγον, οὔτε ἔλαφον εἴποι τις ἄν, ἀλλ' ἕτερόν τι τῶ γένει. Μίαν φύσιν τοῦ λόγου σεσαρκωμένην ὁμολογῶν, ἀπολινα- ρίζεις μὴ λέγων τελείαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀνελήφθαι καὶ σεσῶσθαι· προσθεῖς δὲ σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ νοερᾷ, ὀρθόδο- ξος ὑπάρχεις, εἰ ἄρα τὸν νοῦν φυλάξεις τῆς ὁμολογίας. Εἶπε οὖν· μίαν φύσιν ὁμολογεῖς τοῦ λόγου σεσαρκωμένην σαρκὶ ἐψυχω- μένη ψυχῇ λογικῇ· μίαν φύσιν καὶ μόνον ὁμολογεῖς ἐπὶ Χριστοῦ ἢ δύο; Ἄλλ' εἰ μὲν μίαν φύσιν ὁμολογεῖς ἐπὶ Χριστοῦ, ἢ μανιχαΐζεις ἢ παυλιανίζεις. Εἰ δὲ δύο τελείας λέγεις, διηρημένας μέντοι καὶ ἀνὰ μέρος κεχωρισμένας, νεστοριανίζεις. Εἰ δὲ δύο τελείας καὶ ἐν μιᾷ χαρακτηριστικῇ ὑποστάσει σωζομένας ὁμολο- γεῖς, ὀρθόδοξος ὑπάρχεις. Εἰ δὲ οὔτε μίαν μόνον, οὔτε δύο διηρημένας, οὔτε μὴν ἡνωμένας ἐνυποστάτως ὁμολογεῖς, εἶπε πόσας τὰς φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ <λέγεις> ὁμολογῶν μίαν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην ἐν προσλήψει σαρκὸς ψυχὴν ἐχούσης νοεράν;

2. Εἰ μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς καθ' ὑμᾶς, οὐ μία δὲ φύσις τοῦ πατρὸς καὶ τῆς σαρκὸς, πῶς μία καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τοῦ πατρὸς; Πῶς δὲ ἀκτίστου θεότητος καὶ κτιστῆς σαρκὸς ἢ τῆς ἀχρόνου θεότητος καὶ τῆς ὑπὸ χρόνον τοῦ λόγου σαρκὸς μία ἔσται φύσις, μὴ τῆς θεότητος τραπέισης εἰς σαρκὸς φύσιν, μήτε τῆς σαρκὸς ἀλλοιωθείσης εἰς θεότητος φύσιν, ἀλλ' ἑκατέρας φύσεως σωζομένης ἀτρέπτως καὶ ἀδιδαι- ρέτως ἐν τῷ Ἐμμανουήλ;

3. Ἐκ δύο φύσεων λέγων τὸν Χριστόν, ἀναθεματίζων δὲ τοὺς λέγοντας ἐν Χριστῷ τὰς δύο φύσεις ὑπάρχειν ἀδιαιρέτως ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἡνωμένας, πῶς νοήσεις τὸ ἐκ δύο φύσεων; Ἡ γὰρ πρὸ τῆς ἐνώσεως εἴποισ δύο, ἢ ἐν τῇ ἐνώσει. Ἄλλ' εἰ μὲν πρὸ τῆς ἐνώσεως | εἴποισ, προϋπάρχειν δίδως ἑκάτερον πρὸ τῆς ἐνώ- σεως, ὅπερ ἀσεβές. Εἰ δ' ἐν τῇ ἐνώσει τὰς δύο φύσεις λέγεις, σῶζεται δὲ ἡ ἐνωσις εἰς αἰῶνας, ἄρα σῶζονται εἰς αἰῶνας καὶ αἱ δύο φύσεις ἐν τῷ Ἐμμανουήλ.

4. Εἰ μένων ὁ θεὸς λόγος ὃ ἦν γέγονεν ὃ οὐκ ἦν, καὶ οὐκ ἦν μὲν ὃ γέγονεν, ἔμεινε δὲ ὃ ἦν, πῶς οὐκ ἔμεινε μὴ ὢν ὃ γέγονεν; Εἰ δὲ ταῦτ' ἀληθῆ, ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν <εἰπὼν, τὴν> τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων ἀδιαιρέτων καὶ ἀσύγχυτον ἔνωσιν ἡμᾶς ἐκδιδάσκει ὁ εὐαγγελιστής.

5. Εἰ σαρκωθεὶς ὁ λόγος ἔμεινε ὃ ἦν, ἦν δ' ἄσαρκος, πῶς οὐκ ἔσται ἄσαρκος κατὰ τὴν τῆς θεότητος φύσιν, εἰ καὶ ἐσαρκώθη, τῆς ἡμετέρας φύσεως προσλαβὼν τὸ φύραμα; Εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, πῶς τὸν ἕνα Χριστόν, ὃ ἐστὶ θεὸν λόγον σαρκωθέντα, οὐκ εἴποισ τὰς δύο ἔχειν φύσεις, ὃ ἐστὶν οὐσίας, <τὴν> τοῦ πατρὸς λέγω καὶ τὴν ἐκ τῆς

θεοτόκου Μαρίας ληφθεῖσαν ἀνθρωπίνην οὐσίαν;

6. Εἰ ἔστιν ὁ πατήρ ἀπαθὴς θεὸς καὶ ἀθάνατος, ὁ δὲ υἱὸς σαρκωθεὶς, ὃ ἐστὶ Χριστός, ἔστιν ἀπαθὴς καὶ παθητός, ἀθάνατος καὶ θνητός, τὸ μὲν ἀπαθὲς καὶ ἀθάνατον ἔχων κατὰ τὴν τῆς θεότητος φύσιν, τὸ δὲ πάθος καὶ τὸν θάνατον ἔχων κατὰ τὴν ἀνθρωπότητος φύσιν, εἷς ὢν καὶ ὁ αὐτός, πῶς μὴ εἴπω τὰς δύο φύσεις ἐν αὐτῷ, τὴν μὲν δεκτικὴν πάθους καὶ θανάτου, τὴν δὲ τούτων ἀνεπίδεκτον; Εἰ δὲ τὸν θάνατον καὶ τὰ πάθη καὶ ὑμεῖς σαρκὶ δέξασθαι αὐτόν φατε, ὀρθῶς μὲν λέγετε· ζητῶ δὲ εἰ ἡ σὰρξ φύσις ἐστὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἢ ἕτέρα κατ' οὐσίαν· καὶ εἰ μὲν ἡ αὐτὴ τῇ θεότητι, | θεοπάθειαν ἡμῖν δογματίζετε· εἰ δ' ἕτέρα ἐστὶ τῇ φύσει, ἠνωμένη μέντοι τῷ θεῷ λόγῳ ἐνυποστάτως, τί τὰς δύο φύσεις οὐχ ὁμολογεῖτε ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ;

7. Πᾶσα ὑπόστασις ἐν κοινότητι, ὃ ἐστὶν οὐσία, θεωρεῖται· καὶ εἰ μὲν ἡ ὑπόστασις ἀπλῆ εἶη, καὶ ἡ κοινότης ἀπλῆ· εἰ δὲ σύνθετος ἡ ὑπόστασις εἶη, καὶ ἡ κοινότης σύνθετος ἔσται ἢ ἐν διαφόροις κοινότησιν ἢ σύνθετος ὑπόστασις ἔσται. Οἷον ἀπλῆ ἡ ὑπόστασις τοῦ λόγου, ἀπλῆ καὶ ἡ κοινότης ἦν ἔχει <αὐτὸς καὶ> ὁ πατήρ καὶ τὸ πνεῦμα· σύνθετος ἡ οὐτινος ἀνθρώπου ὑπόστασις, σύνθετος καὶ ἡ κοινότης ἢ ἐν πᾶσι κοινῶς τοῖς ἀνθρώποις θεωρουμένη. Πᾶς γὰρ ἄνθρωπος ζῶον λογικὸν θνητόν. Εἰ δὲ μὴ τὴν σύνθετον κοινότητα βουληθεῖμεν νοῆσαι, πάντως ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἐν δύο κοινότησιν εὑρεθήσεται, ἡ μὲν ψυχὴ ἐν κοινότητι τῇ πρὸς τὰς ἄλλας ψυχάς, τὸ δὲ σῶμα ἐν κοινότητι τῇ πρὸς τὰλλα σώματα. Ἐπὶ δὲ Χριστοῦ ἡ ὑπόστασις σύνθετος οὕσα οὐ θεωρεῖται ἐν συνθέτῳ κοινότητι. Οὐδεὶς γὰρ ἄλλος Χριστὸς θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὑπάρχων ταῖς ἀληθείαις σύνθετός ἐστιν, εἰ μὴ ὁ ἐκ παρθένου τῆς θεοτόκου τεχθεὶς. Εἰ οὖν οὐδεμίαν σύνθετον ἔχει κοινότητα, πάντως ὑπολείπεται ἐν διαφόροις κοινότησι θεωρεῖσθαι, ἐν τῇ τοῦ πατρὸς καὶ ἀγίου πνεύματος κοινότητι, καθ' ἣν ἐστὶ θεός, καὶ ἐν τῇ πρὸς πάντας ἀνθρώπους κοινότητι, οἷς ὁμοίος ἐστὶ κατὰ τὸ εἶναι ἄνθρωπος. Κοινότητα δὲ ἐν τοῖς πᾶσι τούτοις φαμέν τὴν οὐσίαν, ὃ ἐστὶ φύσιν· αὐταὶ γὰρ κοινῶς πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος | ἐνθεωρουμένοις ὑπάρχουσιν, οὐ τῷ μὲν πλέον, τῷ δὲ ἔλαττον ἐνυπάρχουσαι.

8. Τῆς ἄκρας ἐνώσεως ἴδιόν ἐστὶ τὸ ἔχειν ταυτότητα καὶ ἐνότητα καὶ ἑτερότητα, οἷον ἡ καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις· αὕτη γάρ, ὡς ἐπὶ ψυχῆς καὶ σώματος, ἑτερότητα οὐσίας καὶ ταυτότητα ὑποστάσεως ἔχει. Ἐτέρα γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία καὶ ἕτερα ἡ τῆς σαρκὸς, κἂν ἐν ζῶον ἀποτελεσθῇ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ οὐκ ἂν τις εἴποι φύσει τὴν μὲν ψυχὴν θνητὴν, τὴν δὲ σάρκα νοητὴν· καὶ ἀσθενούσης δὲ τῆς σαρκὸς ἐρρῶσθαι τὴν ψυχὴν λέγομεν. Εἷς δὲ ὁ ἑκατέρων συγκείμενος ἄνθρωπος καὶ ἐν τῷ ἐνὶ ὁμοίως ἑκάτερόν ἐστὶ τε καὶ νοεῖται.

9. Εἰ οὐσία ἐστὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος ἀνα-γομένων ἐξ ἴσου πᾶσιν ἐνυπάρχουσα, δίχα δὲ τῶν καθ' ἕκαστον ἀνύπαρκτος οὕσα τυγχάνει, οἱ λέγοντες ἐκ δύο οὐσιῶν, ἄρ' ἔν τισι τῶν καθ' ἕκαστον ἐκάστην ἰδιαζόντως ἐνυπάρχειν; Ἄρ' ἐξ ἀνυπάρκτων ἢ σύνοδος; Εἰ δ' ἔν τισι τῶν καθ' ἕκαστον ἰδια-ζόντως, ἄρ' αἱ δύο φύσεις ἐν δύο θεωρούμεναι προσώποις συνῆλθον, ὅπερ ἐστὶ Νεστορίου καὶ τῶν ψιλὸν λεγόντων εἶναι τὸν Χριστὸν ἄνθρωπον πρὸ τῆς ἐνώσεως; Ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτω φαμέν ἐν δύο φύσεσι τὸν Χριστόν, ἀλλ' ὅτι ἐνδέχεται δύο καὶ πλείονας φύσεις ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θεωρεῖσθαι προσώπῳ, ὅτ' ἐστὶν αὐτῶν ἡ ἔνωσις ἐνυπόστατος. Εἰ γὰρ ἦσαν διηρημένοι, πάντως ἐκάστη ἐν ἰδιοὑποστάτῳ νοηθήσεται προσώπῳ.

10. Οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ὑποστάσεων ἡγουν προσώπων τὸ ἐν λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων. Ποία οὖν ἔσται διαφορὰ ἀπλοῦ τε καὶ συνθέτου, εἰ μὴ τὸ μὲν ἐν μιᾷ οὐσίᾳ, τὸ δὲ ἐν δύο οὐσίαις γνωρίζομεν; Οὔτε τοίνυν διαιροῦμεν ἀπ' ἀλλήλων τὰς

φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν· μίαν γὰρ ὑπόστασιν σεσαρκωμένην κηρύττομεν. Οὐτ' ἀλλήλας εἰς μίαν οὐσιότητα συγχέομεν· τὴν τῶν φύσεων γὰρ διαφορὰν οὐκ ἀναιροῦμεν διὰ τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύνθεσιν ἐν τῷ ὄλῳ γνωρίζομεν καὶ τὸ ὅλον ἐν τῇ συνθέσει θεωροῦμεν, ὅλον θεὸν τὸν Χριστὸν κηρύττοντες μετὰ τοῦ σώμα-τος, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ ὅλον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντες καὶ μετὰ τῆς θεότητος, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν θεότητα.

11. Ὅσαι ἂν ᾧσι φύσεις ἐνουποστάτως διηρημένοι, ἐν ἰσαρίθ-μοις προσώποις θεωροῦνται. Ὅσαι δ' ἂν ᾧσι φύσεις ἐνουπο-στάτως ἠνωμένοι, ἐν ἐνὶ προσώπῳ θεωροῦνται.

12. Ἡ σὰρξ σὰρξ ἐστὶ καὶ οὐ θεότης, καὶ ἡ θεότης θεότης ἐστὶ καὶ οὐ σὰρξ. Εἰ οὖν ταῦτον τὰ δύο ταῦτα, πῶς ἀλλήλων διαφέρου-σιν; Κατὰ φύσιν ἢ καθ' ὑπόστασιν ἢ μόνον κατ' ὀνομασίαν ψιλὴν καὶ οὐ κατὰ διαφορὰν φύσεων; Ποίας τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων θεὸς ἐστὶν ὁ πατήρ καὶ ποίας αὐτῶν πατήρ; Ἄρα θεὸς ἐστὶ τῆς πάσης μιᾶς φύσεως τοῦ λόγου σεσαρκωμένης; Οὐκοῦν καλῶς οἱ Ἀρειανοὶ θεὸν τοῦ λόγου τὸν πατέρα λέγουσιν. Εἰ δὲ οὐ θεὸς τοῦ λόγου, πῶς λέγει· Πατέρα μου καὶ πατέρα | ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν;

13. Τὰ ἀνόμοια ἀλλήλοις πρὸ τῆς ἐνώσεως, ἤγουν τὸ σῶμα καὶ ὁ θεὸς λόγος μεμενῆκασιν μετὰ τὴν ἔνωσιν ἀνόμοια ἢ γεγόνασιν κατὰ φύσιν ἀλλήλοις ὅμοια; Εἰ τὸ λέγειν δύο φύσεις προσθήκην φύσεως λέγεις ἐπὶ τῆς ἀγίας τριάδος, πάντως καὶ ὁ λέγων δύο γεννήσεις εἰς τὸν Χριστὸν προσθήκην γεννήσεως λέγει ἐν τῇ ἀγίᾳ τριάδι.

14. Ἀναληφθέντος τοῦ Χριστοῦ, τί ἐξ ἡμῶν ἀνήγαγε τῷ πατρί; Φύσιν ἢ ὑπόστασιν; Σῶμα ὅμοιον τῷ λόγῳ ἢ οὐχ ὅμοιον; Καὶ εἰ μὲν ὅμοιον τῷ λόγῳ, πάντως καὶ ὁ λόγος περιγραφτὸς ἢ τὸ σῶμα ἀπερίγραφτον. Εἰ δὲ μὴ ἀπερίγραφτον, ποῦ ἀνήρχετο τὸ ἀπερί-γραφτον, ὥστε φαντασίαν οἱ ἅγιοι μαθηταὶ ἐώρων καὶ οὐκ ἀλήθειαν;

15. Αὕτη ἢ μία τοῦ θεοῦ λόγου φύσις σεσαρκωμένη μετὰ τὴν ἄφραστον ἀνάληψιν ὅμοια ἐστὶ τῷ πατρὶ κατὰ πάντα τρόπον καὶ ὁμοούσιος αὐτῷ, ἢ ἔχει ὁ Χριστὸς τὸ μὲν ὁμοούσιον τοῦ ἰδίου πατρός, τὸ δὲ ἑτεροούσιον. Καὶ εἰ ὁμοούσιος ὅλος ὁ Χριστὸς τῷ πατρί, δῆλον ὅτι κτιστὸς ὁ πατήρ· κτίσμα γὰρ ἢ σὰρξ. Εἰ δὲ ἑτεροούσιον τὸ σῶμα παρὰ τὸν θεὸν λόγον, πῶς οὐ δύο φύσεις;

16. Εἰ μὲν εἶπεν ὁ Χριστός· Λύσατέ με καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ ἐαυτόν, εἶχομεν εἰπεῖν ὡς πᾶσα ἢ μία τοῦ θεοῦ λόγου φύσις ἢ σεσαρκωμένη λέλυται καὶ τέθνηκεν. Ἐπειδὴ δὲ Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον εἶπε καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν, εἶπωσιν ἡμῖν ποία μὲν φύσις λέλυται, ποία δὲ τὴν λυθεῖσαν ἀνέστησεν. Εἰ δὲ οὐ τοῦτο βούλονται, εἶπωσιν ἡμῖν· Πᾶσα ἢ μία | σεσαρκωμένη τοῦ θεοῦ λόγου φύσις τέθνηκεν ἢ μέρος καὶ μέρος ἢ ἥμισυ καὶ ἥμισυ ἢ τρίτον καὶ δῆμιον;

17. Εἰ ὁ λέγων θεότητα παθοῦσαν μανιχαΐζει καὶ ὁ λέγων ἄνθρωπον παθόντα καὶ σταυρωθέντα νεστοριανίζει, πάντως ὁ λέγων σῶμα θεοῦ ἀχώριστον παθὸν ὀρθῶς δοξάζει.